

CHAQALOQLARDA KICHIK QON AYLANISH DOIRASI TO'YINISHI BILAN KECHUVCHI TUG'MA YURAK NUQSONLARINING UCHRASH CHASTOTASI VA KLINIK-STATISTIK TAHLILI

O'rinova Zarnigor Zafarjon qizi

Andijon davlat tibbiyot instituti

“Fakultet pediatriya va neonatologiya” kafedrası

1 - kurs magistratura talabasi

M.Z. Abdumuxtarova

Andijon davlat tibbiyot instituti

“Fakultet pediatriya va neonatologiya” kafedrası

o'qituvchisi, PhD

<https://doi.org/10.5281/zenodo.20427342>

Annotatsiya. Tug'ma yurak nuqsonlari chaqaloqlik davrida eng ko'p uchraydigan tug'ma patologiyalar qatoriga kiradi. Ayniqsa, kichik qon aylanish doirasi to'yinishi bilan kechuvchi yurak nuqsonlari neonatal davrda jiddiy gemodinamik buzilishlarni yuzaga keltiradi. Ushbu maqolada chaqaloqlarda uchraydigan mazkur turdagi tug'ma yurak nuqsonlarining tarqalish darajasi, klinik belgilari hamda statistik xususiyatlari tahlil qilindi. Tadqiqot natijalariga ko'ra, qorinchalararo to'siq nuqsoni va ochiq arterial yo'l eng ko'p uchraydigan patologiyalar ekanligi aniqlandi. Shuningdek, kasalliklarni erta diagnostika qilish va instrumental tekshiruvlarning ahamiyati yoritib berildi.

Kalit so'zlar: tug'ma yurak nuqsonlari, neonatal davr, kichik qon aylanish doirasi, gemodinamika, exokardiografiya, epidemiologiya, klinik tahlil.

Kirish

Tug'ma yurak nuqsonlari zamonaviy pediatriya va neonatal tibbiyotning dolzarb muammolaridan biri hisoblanadi. Ushbu kasalliklar homila rivojlanishining embrional bosqichida yurak va yirik qon tomirlarining noto'g'ri shakllanishi natijasida yuzaga keladi. Statistik ma'lumotlarga ko'ra, tug'ma yurak nuqsonlari har 1000 ta tirik tug'ilgan boladan o'rtacha 8–10 tasida uchraydi. Shu sababli mazkur patologiyalar chaqaloqlar o'limining asosiy sabablaridan biri sifatida e'tirof etiladi.

Kichik qon aylanish doirasi to'yinishi bilan kechuvchi tug'ma yurak nuqsonlari chap-o'ng shunt hosil bo'lishi bilan xarakterlanadi. Natijada o'pkaga me'yordan ortiq qon oqimi kuzatiladi va o'pka qon aylanish tizimida bosim ortadi. Bu holat o'pka gipertenziyasi, yurak mushagining zo'riqishi hamda yurak yetishmovchiligi rivojlanishiga sabab bo'ladi. Ayniqsa, neonatal davrda bunday o'zgarishlar chaqaloq organizmi uchun xavfli hisoblanadi.

Mazkur guruhdagi nuqsonlarga qorinchalararo to'siq nuqsoni, bo'lmachalararo to'siq nuqsoni va ochiq arterial yo'l kabi patologiyalar kiradi. Ushbu kasalliklar klinik jihatdan nafas qisishi, sianoz, emish refleksining sustligi va tana vaznining yetarlicha oshmasligi bilan namoyon bo'ladi. Kasallikning og'irlik darajasi nuqson hajmi va gemodinamik buzilishlarga bog'liq ravishda turlicha kechadi.

Mazkur tadqiqotning asosiy maqsadi chaqaloqlarda kichik qon aylanish doirasi to'yinishi bilan kechuvchi tug'ma yurak nuqsonlarining uchrash chastotasi, klinik belgilari va statistik xususiyatlarini o'rganishdan iborat bo'ldi.

Tadqiqot materiallari va usullari

Tadqiqot retrospektiv klinik-statistik usul asosida olib borildi. Kuzatuvga neonatal bo‘limda davolangan 0–28 kunlik 60 nafar chaqaloq jalb qilindi. Tadqiqot davomida bemorlarning anamnezi, klinik holati va instrumental tekshiruv natijalari o‘rganildi.

Barcha chaqaloqlarda umumiy klinik ko‘rik o‘tkazildi. Shuningdek, yurak-qon tomir tizimining funksional holatini baholash maqsadida auskultatsiya, pulsoksimetriya, elektrokardiografiya va exokardiografiya tekshiruvlari bajarildi.

Tadqiqot natijalari

Tadqiqot natijalariga ko‘ra, kichik qon aylanish doirasi to‘yinishi bilan kechuvchi tug‘ma yurak nuqsonlari orasida eng ko‘p uchragani qorinchalararo to‘siq nuqsoni bo‘lib, u barcha holatlarning 36,7 foizini tashkil etdi. Ochiq arterial yo‘l 28,3 foiz hollarda, bo‘lmachalararo to‘siq nuqsoni esa 21,7 foiz bemorlarda kuzatildi.

1-jadval

Chaqaloqlarda aniqlangan tug‘ma yurak nuqsonlarining uchrash chastotasi

N ^o	Tug‘ma yurak nuqsoni turi	Bemorlar soni (n=60)	Foiz (%)
1	Qorinchalararo to‘siq nuqsoni (VSD)	22	36,7 %
2	Ochiq arterial yo‘l (PDA)	17	28,3 %
3	Bo‘lmachalararo to‘siq nuqsoni (ASD)	13	21,7 %
4	Kombinatsiyalashgan nuqsonlar	8	13,3 %
	Jami	60	100 %

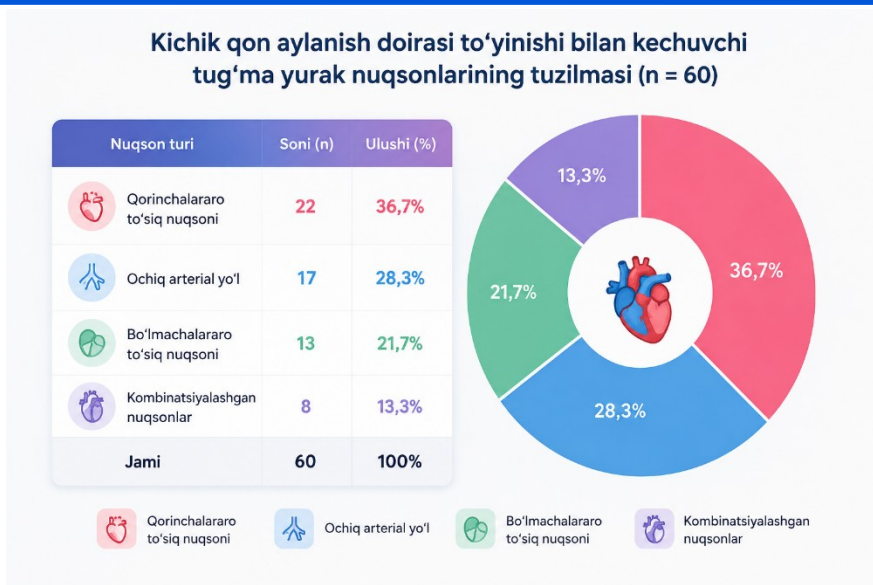
Kasallikning asosiy klinik belgilaridan biri nafas qisishi bo‘lib, u deyarli barcha bemorlarda kuzatildi. Shuningdek, ayrim chaqaloqlarda sianoz, teri qoplamlarining oqarishi, taxikardiya va emish refleksining sustligi qayd etildi.

2-jadval

Tug‘ma yurak nuqsonlari bilan kasallangan chaqaloqlarda kuzatilgan klinik belgilar

N ^o	Klinik belgilar	Kuzatilgan holatlar soni	Foiz (%)
1	Nafas qisishi	49	81,7 %
2	Taxikardiya	42	70,0 %
3	Sianoz	31	51,7 %
4	Emish refleksining sustligi	27	45,0 %
5	Vazn yetishmovchiligi	24	40,0 %

Tadqiqot davomida kichik qon aylanish doirasi to‘yinishi bilan kechuvchi tug‘ma yurak nuqsonlari bo‘lgan chaqaloqlarda kuzatilgan klinik belgilar tahlil qilindi. Olingan natijalarga ko‘ra, eng ko‘p uchragan klinik belgi nafas qisishi bo‘lib, u 49 nafar chaqaloqda, ya‘ni 81,7 % holatda kuzatildi. Shuningdek, taxikardiya 42 nafar (70,0 %) bemorda qayd etildi. Sianoz belgisi esa 31 nafar chaqaloqda uchrab, 51,7 % ni tashkil etdi. Emish refleksining sustligi 27 nafar (45,0 %) bemorda aniqlangan bo‘lsa, vazn yetishmovchiligi 24 nafar chaqaloqda, ya‘ni 40,0 % holatda kuzatildi. Ushbu natijalar kichik qon aylanish doirasi to‘yinishi bilan kechuvchi tug‘ma yurak nuqsonlarida klinik belgilar keng spektrda namoyon bo‘lishini hamda kasallikni erta diagnostika qilish muhim ahamiyatga ega ekanligini ko‘rsatadi.

1-rasm. Tug‘ma yurak nuqsonlarining uchrash chastotasi

Ushbu rasm shuni ko‘rsatadiki, chaqaloqlarda eng ko‘p uchraydigan tug‘ma yurak nuqsoni qorinchalararo to‘siq nuqsoni hisoblanadi. Ushbu patologiya boshqa nuqsonlarga nisbatan yuqori ko‘rsatkichni tashkil etdi.

Muhokama

Olingan natijalar neonatal kardiologiya bo‘yicha olib borilgan boshqa ilmiy tadqiqotlar bilan mos keladi. Ayniqsa, qorinchalararo to‘siq nuqsonining yuqori uchrash chastotasi ushbu patologiyaning tug‘ma yurak nuqsonlari orasida yetakchi o‘rinda ekanligini ko‘rsatadi.

Kichik qon aylanish doirasi to‘yinishi bilan kechuvchi yurak nuqsonlarida gemodinamik buzilishlar juda erta rivojlanadi. Natijada yurak mushagiga ortiqcha yuk tushadi va yurak yetishmovchiligi xavfi ortadi. Shu sababli kasalliklarni neonatal davrning ilk kunlaridayoq aniqlash muhim hisoblanadi.

Tadqiqot davomida exokardiografiyaning yuqori informativligi yana bir bor tasdiqlandi. Ushbu usul yordamida nafaqat yurak nuqsonining turi, balki uning gemodinamik ta‘siri ham aniq baholanishi mumkin.

Xulosa

Chaqaloqlarda kichik qon aylanish doirasi to‘yinishi bilan kechuvchi tug‘ma yurak nuqsonlari neonatal davrda keng tarqalgan patologiyalar qatoriga kiradi. Eng ko‘p uchraydigan shakllar qorinchalararo to‘siq nuqsoni va ochiq arterial yo‘l hisoblanadi.

Mazkur kasalliklarning asosiy klinik belgilariga nafas qisishi, sianoz, taxikardiya va emish refleksining sustligi kiradi. Kasalliklarni erta aniqlash va o‘z vaqtida davolash yurak yetishmovchiligi hamda boshqa asoratlarning oldini olishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Exokardiografiya tug‘ma yurak nuqsonlarini diagnostika qilishda eng samarali instrumental usullardan biri hisoblanadi.

Adabiyotlar, References, Литературы:

- Allen H.D., Driscoll D.J., Shaddy R.E. Moss and Adams’ Heart Disease in Infants, Children, and Adolescents. – Philadelphia : Wolters Kluwer, 2021. – 1920 p.
- Hoffman J.I.E. The global burden of congenital heart disease // Cardiovascular Journal. – 2019. – Vol. 12, № 2. – P. 45–52.

3. Bernier P.L., Stefanescu A. Congenital heart disease epidemiology // *Pediatric Cardiology*. – 2020. – Vol. 41, № 1. – P. 123–130.
4. Mavlonov O., Rasulov A. *Pediatric Cardiology*. – Tashkent : Meditsina, 2020. – 256 b.
5. Ismoilov I.X. *Neonatal kardiologiya asoslari*. – Tashkent : Fan va texnologiya, 2022. – 198 b.
6. Fyler D.C. *Nadas' Pediatric Cardiology*. – Philadelphia : Elsevier, 2018. – 814 p.
7. Park M.K. *Pediatric Cardiology for Practitioners*. – 6th ed. – Philadelphia : Mosby Elsevier, 2014. – 496 p.
8. Abdukarimov A.A. *Bolalarda yurak-qon tomir tizimi kasalliklari*. – Tashkent : Ibn Sino, 2019. – 224 b.